

Становище

за хабилитационния труд на гл. ас. д-р Стоян Георгиев Дечев

във връзка с конкурса за на академична длъжност доцент в направление

8.2. Изобразително изкуство в Катедра Рисуване

на Национална художествена академия, София.

1. Данни за конкурса

Конкурсът за доцент по рисуване за нуждите на Катедра Рисуване в Националната художествена академия е обнародван в бр. 15 на Държавен вестник от 19.02.2021 г. със срок на подаване на документите два месеца от публикуването на обявата. Документи за участие в конкурса в указания срок е подал един кандидат: гл. ас. д-р Стоян Георгиев Дечев.

Документацията е подадена в нормативно установения обхват и обем.

Наукометричните показатели отговарят на националните изисквания за заемане на академичната длъжност. Няма процедурни нарушения.

2. Данни за кандидата

Д-р Стоян Георгиев Дечев завършва магистърска степен в специалност Скулптура през 2004 г. в класа на акад. Крум Дамянов, Национална художествена академия. От 2006 г. е преподавател по рисуване и моделиране в Архитектурния факултет на ВСУ “Любен Каравелов” София, а от следващата 2007 г. е хоноруван преподавател в Катедра Рисуване на НХА. През 2011 г. е назначен за щатен преподавател в Академията.

През 2014 г. Стоян Дечев защитава докторската си разработка на тема „Скулптурно-пластични аспекти в каменните чешми от региона на

Родопите от началото на Възраждането до средата на миналия век“ – първично научно звено на тази работа е Катедра Скулптура на НХА.

От следващата 2015 г. е главен асистент в Катедра Рисуване на Академията.

В последните десет години Стоян Дечев е автор на седем самостоятелни изложби, между които „Хоризонт на събитията“ в Галерия Анка Потерашу в Лайпциг (2019), „Транскрипт“ в рамките на Фестивала на изкуствата Аполония (2018), „Изкуствена кожа“ в Галерия Васка Емануилова, СГХГ (2015) и Национални есенни изложби в Пловдив (2013). – Прави добро впечатление, че всички самостоятелни изяви на кандидата следват ясна изложбена концепция за съответното представяне.

Участник е в множество престижни общи изложби у нас и в чужбина, като особено интензивно е присъствието на Стоян Дечев в галерии и колекции в Румъния и Италия. С публичното пространство на румънската столица е свързан например и любопитният урбанистичен експеримент „Garden Mechanics“, включен в целостта на хабилитационния корпус.

В биографията си Стоян Дечев има четири спечелени творчески отличия, сред които се открояват наградата в конкурс на ING Румъния за екстериорна скулптура (2020) и Първата награда в конкурса на ООН за антимилитаристична скулптура (София, 2003).

3. Описание на хабилитационния труд на кандидата

Хабилитационният труд на гл. ас. д-р Стоян Дечев обхваща множество отделни сегменти, които дават комплексна представа за творческите, преподавателските и научните му интереси. Голяма част от тези сегменти представляват сами по себе си цялостни звена, в които са събрани

концепция, изпълнение и педагогическа насоченост. В този смисъл хабилитационният труд би могъл да представлява подходящо ръководство за работа на/ със студенти.

„Playfly“ е заглавието на първия представен проект, който съчетава стройна и добре описана концепция, перформативен експеримент с пускане на книжни самолети до момента на запълване на дадено пространство, провеждането на паралела между книжните модели и действителните обекти, но също и елементи от работата по 8-минутен анимационен филм със същия основен мотив. Особено чувствителен и добре изразен проблематичен възел в проекта е присъствието на играта със своите различни проявления, значения и визуални изражения.

Проектът „Скулптор“ подхожда от различни подстъпи към иконографски зададен изобразителен модел. Става дума за разработване на изначалния антропологически рефлекс към практически приложимо, но и ритуално положено символизиране на звездното небе. Неслучайно изборът пада върху събирането на различни образни вариации на съзвездието „Скулптор“, видимо почти единствено в Южното полукълбо: свод от рисунки, пластики и изсичане на звездна карта върху скален монолит. Защото минимизираните звездни очертания означават в действителност ателието на скулптора – масата с оформящото се (пред нас или над нас) сякаш от звездния прах произведение.

„Изкуствена кожа“ е изложба с използвани различни медии и силно автопоектизиране на работния процес. На преден план тук излизат вече не метафорични, а метонимични представи за знакови трансформации. Тук авторът се интересува от възможните проекции на дрехата, на сянката, от съотношението между материалното и нематериалното, персоналното и деперсонифицираното. В технически план са разработени отношения между рисунката (на работната дреха) и различни в своята материалност и

мащаб пластически отливки. Съществен фокус тук е проблемът за възможностите за еманципиране на рисунката в целостта на изложбения проект.

В проекта „Черно море“ Стоян Дечев работи отново със съчетаването на различни перспективи: на геополитически представи, социални и общностни стереотипи във фоновото пространство на концепцията; на рисунъчни и пластически разработки в структурен план. Тук всичко това е подчинено на едно потапяне в абстракцията на свързвани и прекъсвани линии и форми, проведено е едно разглобяване и смилане на комплексния визуален стереотип.

С „Хоризонт на събитията“ авторът се насочва към стереотипи с митологически произход, които в хода на своето културно развитие са преминали в устойчива иконография. Подобно на случая с „Черно море“, изследването на визуалния образ на облака е – от една страна, иконографски стабилизирано, а – от друга страна, е структурно дефрагментирано.

Проектът „За еднократна употреба“ включва скулптура, инсталация и рисунки. Острата социална проблематика за свръхконсумацията и цивилизационните остатъци след края на всяка отделна консумация е видяна чрез подчертаната (преекспонираната) жестикуляция, например жестът на смачкването на опаковката като знак за края, за функционалната смърт на предмета, която обаче не сменя физическото му съществуване.

„Транскрипт“ е друг проект с разпознаваема социална актуалност. В неговата основа се подреждат чернобели мозайки, визуално представящи QR-код. Тази интерпретация напомня за проблемите на писмото и шрифта в техните неизброими трансформации, които ги извеждат до състоянието на подръчност.

В самия край на своето творческо представяне д-р Стоян Дечев помества три значими параграфа, свързани с представите за ролята и мястото на рисунката в обучението на различни специалности визуални артисти, както и отнасящи се до процеса на обучение по принцип: „Измеримост и рисунка“, „Дистанционно обучение“ и „Работа със студентите“. Докато вторият от тези параграфи има конкретна практическа или информационна ориентация, останалите два очертават в съкратен вид възгледите на д-р Стоян Дечев за работата му на преподавател и са ценни както в методологически, така и в чисто практически план. Тук личат особено добре основанията да се изведе рисунката като средищен проблем при всички разгледани случаи от художествената практика на кандидата.

4. Научни и художествени приноси

– Хабилитационният труд дава почти пълна и съвсем точна представа за художественото творчество на гл. ас. д-р Стоян Дечев. Въз основа на тази представа може да се направи заключение, че кандидатът за академичната длъжност „доцент“ е водеща фигура в художествения живот на страната, като неговите творчески изяви са концептуално обмислени и разработени в комплексна пълнота, а създадените от него произведения се отличават с оригиналност и високо техническо качество. Критическите отзиви за неговото творчество показват наличието на резонанс спрямо работата му в специализираните среди.

– Художествените интереси на д-р Стоян Дечев са в убедителен синхрон с неговата работа като преподавател по рисуване и скулптура. Кандидатът създава своето творчество със съзнанието за това какви елементи от него са от полза за неговите студенти и как споделяната рефлексия върху

собственото творчество е в състояние да формира сред обучаемите специфично (насочено към определени концепти) художествено мислене.

– Общата антропологическа платформа на голяма част от проектите, включени в реабилитационния корпус на Стоян Дечев, представлява оригинален и ценен принос в съвременната българска пластическа култура. Тя предоставя възможност да се създадат и използват връзки и пресичания между общи, прастари в своето формиране творчески модели и мисловни матрици и съвременната деперсонализирана култура.

– Основната тема за значимостта на рисунката, която преминава като съществен акцент през изложението в реабилитационния текст, представлява важен творчески, жанров и технологичен проблем. В разработката на д-р Стоян Дечев този проблем намира своята удачна и приносна интерпретация.

5. Заключение

Д-р Стоян Дечев е оригинален автор и задълбочен преподавател, когото колегите, а и студентите високо ценят. Той е представил значимо в своя обем и качество художествено творчество и го е контекстуализирал чрез основополагаща рефлексия. Въз основа на това с пълна убеденост предлагам на уважаемото научно жури да присъди на д-р Стоян Георгиев Дечев академичната длъжност доцент в направление 8.2. Изобразително изкуство и гласувам „за“.

27. 09. 2021 г.

проф. д-р Галина Лардева